

Moždani udar

(ili moždana kap, cerebrovaskularni inzult, apopleksija mozga ili šlag)

To je bolest koja nastaje kad se bez vanjske povrede glave spontano ošteti jedan dio mozga. To može nastati zbog poremećaja moždane cirkulacije radi čega mozak dobiva premalo kisika i ostalih hranjivih tvari.

Postoje tri vrste moždanih udara:

1. ISHEMIJSKI moždani udar

On nastaje u 85% slučajeva svih moždanih udara. U jednoj moždanoj arteriji nakupi se masnoća i kalcij što djelomično zatvori krvnu žilu. To se zove ateroskleroza. Iz srca krv bogata kisikom dolazi u mozak, jer moždane stanice žive od kisika. Ako su žile aterosklerotične, mozak ne dobiva dosta krvi. U suženoj moždanoj žili se stvori ugrušak (tromb) koji zapriječi moždanu cirkulaciju. To se zove tromboza. Ugrušak može cirkulacijom krvi doći u mozak i iz udaljenih organa (npr. iz srca) i zatvoriti moždanu arteriju. To se zove embolija.

2. HEMORAGIJSKI moždani udar

Nastaje u 15 % svih moždanih udara. Takav udar nastaje kad u mozgu pukne jedna krvna žilica, krv se razlije u mozgu i pritišće moždane stanice. To se zove i izljev krvi u mozak. Tada mozak nema dovoljne opskrbe kisikom. Moždane stanice se nemaju čime hraniti, te počnu odumirati u roku od nekoliko minuta. U takvom slučaju ponekad postoji mogućnost operacije mozga i odstranjenja krvnoga podljeva i oslobađanja mozga od pritiska. Može se dogoditi da krvna žila u mozgu pukne na takvom mjestu da se krv izlije u moždane komore u kojima inače cirkulira bistra moždana tekućina - likvor. Takvo stanje se zove subarahnoidalno krvarenje. Za prsnuće moždane krvne žilice je odgovorna ateroskleroza. U oba ovakva navedena slučaja pogođene moždane stanice postaju trajno oštećene, te postoji vrlo mala mogućnost njihovog oporavka.

3. TIA (tranzitorna ishemična ataka)

To je prolazni, manji moždani udar. Njegovi simptomi traju kraće od 24 sata. On nastaje ako krvi ugrušak samo kratkotrajno začepi moždanu krvnu žilu. TIA ne ostavlja trajne posljedice. Kod takvoga stanja može nastati nagli gubitak vida, poremećaj govora, dvoslike, vrtoglavica, smetnje govora, poremećaj u pokretanju dijela tijela ili poremećaj u osjetu (trnci). Pojava takvoga oblika moždanog udara može biti prethodnica pravoga, velikoga moždanog udara. Osobe koje su imale TIU, imaju 10 puta veću vjerojatnost da će kasnije dobiti pravi moždani udar.

Znakovi moždanoga udara:

- Iznenadna jaka glavobolja, praćena povraćanjem ili mučninom
- Vrtoglavica
- Nesigurnost u hodu, zanošenje u hodu
- Slabost, utrnulost ili obamrlost lica, ruke, noge ili polovice tijela
- Lice postaje asimetrično
- Gubitak govora, otežan govor ili nerazumljiv govor
- Iznenadno zamagljenje vida na jednom oku ili u polovini vidnoga polja

Moždani udar nastaje kod starijih osoba. Češći je kod ljudi kojima je netko u obitelji već prije imao moždani udar. Upozorenje za žene: Do klimakterija žene rjeđe oblijevaju od moždanog

udara jer ih štite ženski spolni hormoni. U klimakteriju se lučenje ženskih spolnih hormona smanji, pa zato starije žene obolijevaju jednako često kao i muškarci.

Na prirodene rizike od moždanoga udara se ne može djelovati. No može se smanjiti ostale faktore rizika. To su povišeni krvni tlak, šećerna bolest, povišene masnoće u krvi, bolesti srca (fibrilacija atrijska).

Nezdravi stil života koji dovodi do moždanog udara: pušenje, tjelesna neaktivnost, alkoholizam, debljina, nezdrava prehrana, izloženost stresu.

Liječenje moždanoga udara:

Ako se radi o ishemijskom moždanom udaru, treba hitno početi sa bolničkim liječenjem. Postoje lijekovi koji mogu otopiti ugrušak ukoliko se daju u prva tri sata od nastanka bolesti.

Kod krvarenja u mozak postoji mogućnost operacije. Moždani udar ima visoku stopu smrtnosti. Dvije trećine bolesnika imaju neurološke probleme, a jedna trećina je trajno onesposobljena za samostalni život. Moždani udar je prvi uzrok invaliditeta. Stoga je to teška i skupa bolest.

Dragi čitatelji! Čuvajte svoje zdravlje!

1. Izmjerite si krvni tlak još danas
2. Prestanite pušiti
3. Hranite se zdravo: jedite povrće voće, žitarice, mahunarke, plavu morskou ribu, perad
4. Izbjegavajte alkoholna pića
5. Više se krećite, budite fizički aktivni
6. Smršavite ako ste se udebljali
7. Klonite se stresnih situacija
8. Redovito uzimajte svoje lijekove
9. Redovito kontrolirajte svoje zdravstveno stanje